MARIA TERTECI
West University of Timişoara

CHILDHOOD IN THE SHADOW OF THE WALLS

Abstract: In times of totalitarianism, the prison walls or the surrounding area of the prison camps have restricted the physical, psychological and ideological freedom of numerous prisoners, either men or women, placing them in an anguishing and dehumanizing space. For women, however, deprivation of liberty by severe detention, either by cell or prison camp means not only physical and mental suffering, but also a suppressed motherhood. This results not only in cases of motherhood removal (women who are taken away from their children by sentencing) but also in a redefinition of the term motherhood (such is the case of the prisoners who give birth in prisons or camps). Therefore, quite often, between cold and wet walls or in the defined area of the camps children are born and grown. This study is proposing to expand this aspect, by pursuing such cases in the Romanian prison space and the Soviet camps of Kolyma, all as a result of the communist times.
The main bibliography will be the testimony of Ioana Berindei, I did Jilava in summer shoes [Am făcut Jilava în pantofi de vară, in original], and Evguenia Guinzburg's memoirs, The sky of Kolyma (The vertigo, vol.2), [Le ciel de la Kolyma (Le vertige, tome 2) in original]. The critical bibliography will have as reference the chapter Women and children of Anne Applebaum study, Gulag, a history.

Keywords: prison space, trauma, childhood, femininity, communism.

În perioada sovietică, infantilitatea carcerală a constituit una dintre repercursiunile adiacente detenției feminine. Astfel, între zidurile reci ale celulelor s-au născut copii care au rămas alături de mamele încarcerate. De asemenea, în structura lagărelor siberiene existau adevărate complexe destinate copiilor, acestea includeau spitale, lagăre de maternitate, creșe pentru nou-născuți și copii mici. Cert este faptul că prin simpla naștere într-un astfel de spațiu al desfințării, zeci de mii de copiii se supun de la început eșecului. Nu li se acordă o educație corespunzătoare, iar universul lor este unul complet denaturat față de cel real, aspect care le oferă acestor deținuți-miniatură false modele de urmat. În mărturiile feminine redactate de către victimele experienței carcerale sovietice se regăsesc amănunte valoroase despre destinele triste ale acestor copii, datorate îndeosebi faptului că privarea de libertate a copiilor constituie o reminiscență a detenției feminine

Regimurile totalitare au abolit drepturile umane ale cetăţenilor şi au creat un puternic dezechilibru în ordinea întregii umanităţi. Planul social reprezintă unul dintre palierele în care abuzurile totalitarismului s-au resimţit cel mai acut, deoarece prin arestările abuzive şi numeroase pe care le-a efectuat, regimul totalitar a destrămat unitatea de bază a societăţii, familia, proces cu grave consecinţe asupra întregii sfere umane. Situaţii foarte frecvente sunt cele în care mama este sustrasă de lângă copil, acesta rămânând în grija unor rude îndepărtate sau chiar în grija statului. Cazuri extreme sunt şi cele în care copilul devine el însuşi un deţinut, unul în miniatură, care este închis alături de mama sa sau născut între zidurile închisorii sau în zona lagărului. Copilul-deţinut este supus unor suferinţe fizice de neimaginat şi de asemenea, este privat de stabilitatea morală pe care i-ar putea-o oferi un cămin normal şi de şansa la libertate ca simbol al umanităţii. Situaţiile de acest fel, sunt un efect al detenţiei feminine produs în sfera socialului. Prin devalorizarea termenului de maternitate se creează

BDD-A21762 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:54:37 UTC)

traume nu doar asupra deţinutelor femei, dar şi asupra copiilor crescuţi într-un astfel de mediu. În acest microunivers, înconjuraţi de ziduri şi garduri neprietenoase şi opace, cresc copii care nu cunosc adevăratul sens al vieţii.

Cum au ajuns acești copii să fie deținuți ?

Proveniența acestor copii-deținuți este așadar, una cât se poate de complexă, fie mamele lor au fost închise fiind însărcinate, fie s-au născut ca urmare a abuzurilor la care deținutele au fost supuse, fie sunt un efect al practicării prostituției. Indiferent de modalitatea prin care au ajuns în categoria privaților de drepturi, acești copii sunt extrem de numeroși. În studiul său efectuat asupra structurii interne a Gulagului, *Gulagul o istorie,* Anne Applebaum afirmă că în anul 1949, conform unui raport efectuat de inspectorii de lagăre, existau 503 000 deținute femei, dintre care 9300 erau gravide, iar 23.790 aveau copii mici cu ele. O situație extrem de gravă, dacă luăm în considerare faptul că astfel, viitorul a aproximativ 30 000 de copii era dictat de regimul comunist și astfel se ratau destine sau se provocau traume. Puțini dintre copiii din interiorul lagărelor reușeau ulterior să depășească ororiile trăite; cei mai mulți intrând foarte repede în rândul infractorilor sau al inadaptaților social și astfel se întorceau în detenție.

Din categoria mamelor arestate fiind însărcinate se numără și Ioana Berindei, fiica politicianului Ioan Hudiță, condamnată la doi ani pentru omisiune de denunț. În momentul încarcerării, Ioana Berindei lasă acasă un băiețel de doi ani și patru luni pentru care își face griji, dar ulterior realizează că este însărcinată în momentul arestării și fiind declarată vinovată trebuie să rămână indiferent de context în închisoare. Pe toată durata sarcinii nu are parte de niciun control medical și doar de un regim alimentar subtil "preferențial": "*doi cartofi fierți în coajă și o bucată de morcov. Niște vitamine, mă rog...*"[1]. Fără sprijin medical, fără o alimentație adecvată și îmbrăcată într-o rochiță de in și încălțată în pantofi de vară, albi și cu toc își va purta cu greu sarcina în acest mediu neprielnic dat de închisori precum cele de la Interne, Mislea, Văcărești sau Jilava. Este numită ironic de către funcționarii penitenciarelor "*Aia de zice că-i gravidă*"[2], deoarece medical acest aspect nu era declarat, singura dovadă în acest sens fiind burta care tot crește. Despre toate aceste experiențe extreme protagonista se confesează în interviul acordat Laviniei Betea și editat în volumul *Am făcut Jilava în pantofi de vară. Convorbiri cu Ioana Berindei*. Ioana Berindei relatează astfel, în memoriile sale cum după opt luni de detenție la Jilava este mutată la Văcărești în vederea nașterii, la "spitalul" amenajat în paraclisul mănăstirii. Cazată la drept comun, printre deținute bolnave de tuberculoză sau de sifilis, ea naște o fetiță de 3,2 kg perfectă sănătoasă, pe care o numește Ruxandra. Este asistată la naștere nu doar de o simplă moașă, ci și de doi polițiști, cel de drept comun și cel politic, pentru a nu transmite vreo informație; exces de zel din partea statului. După naștere copila rămâne în închisoare alături de mama sa 11 luni. În primele 8 luni de viață ale Ruxandrei, Ioana Berindei primește biscuiți și lapte pentru fetiță, dar din momentul procesului în urma căruia este acuzată de omisiune de denunț și condamnată la doi ani de închisoare nu i se mai acordă niciun supliment de hrană. Pusă în fața acestei situații Ioana Berindei este nevoită să își împartă porția de hrană cu fetița devenită din ce în ce mai slabă: "Spălam boabele de fasole, spălam bucățile de cartofi din rația de deținută, ca să-i dau ceva să mănânce, să poată înghiți."[3] Trebuie precizat însă faptul că însăși mama se află într-o stare critică din punct de vedere medica. Deoarece pentru a-și proteja copilul se privează pe sine de alimentele oarecum bogate calitativ, fiind, astfel în continuu subalimentată. Ioana Berindei reprezintă deținuta mamă model, care se sacrifică pe sine pentru copilul aflat într-un

[1] Lavinia Betea, *Am făcut Jilava în pantofi de vară. Convorbiri cu Ioana Berindei*, București, Editura Compania, 2006, p. 146.
[2] Lavinia Betea, *Am făcut Jilava în pantofi de vară. Convorbiri cu Ioana Berindei*, București, Editura Compania, 2006, p. 147.
[3] Idem, p. 172.

BDD-A21762 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:54:37 UTC)

mediu dezumanizant din ironia sistemului politic. De asemenea, ea însăşi se află în închisoare alături de propria mamă, Emilia Hudiță, soția țărănistului Ioan Hudiță, aflat în închisoarea de la Sighet. Cele două deținute, mamă și fiică, nu se află în aceeași celulă, ci uneori în aceeași închisoare sau pe același culoar. De multe ori Ioana Berindei se expune posibilității de a fi trimisă la "neagra"(carceră), doar pentru a-i arăta mamei sale că are o nepoțică, fetița este un trofeu scump pentru propria-i mamă, dar și pentru celelate deținute.

Se observă în cazul deținutelor, spre deosebire de cazul bărbaților încarcerați, acest aspect important al maternității sustrase sau denaturate, precum și al dorului intens pentru copii aflați dincolo de zidurile închisorii. Pentru deținutele din celulă micuța Ruxandra nu a constituit un deranj nici măcar când plângea, ci un motiv de bucurie, de alinare a tristeții și dorului de casă. Chiar și tuberculoasele doresc să o țină în brațe și s-o plimbe după ce s-au legat cu ceva la gură în prealabil : " Sînt tuberculoasă, dar lăsați-mă s-o plimb. C-o țiu cu spatele lipită de mine, să îmi amintesc și eu de copiii mei."[4] Așadar acest copil supus inumanului încă de la naștere a reprezentat o modalitate de susținere morală pentru celelalte deținute. Cu toate acestea, experiența carceralã infantilă în universul detenției românești se poate ilustra prin acest caz. Ruxandra Berindei este copilul-deținut care suportă toate asprimile detenției: frig, mizerie, foame intensă și care în momentul eliberării resimte aceste traume instalate asupra făpturii sale fragile. În memoriile bunicii sale din partea tatălui, Dina Balș, și ea deținută, se relatează cum micuța Ruxandra la 11 luni i-a fost "înmânată" tatălui ei, soțul Ioanei Berindei și dusă acasă. Ruxandra însăși declară despre acest eveniment al „smulgerii" de lângă mamă: "Asta s-a întîmplat pe întîi martie 1952, cînd m-au eliberat: dintr-o închisoare cu gratii vădite am intrat într-o închisoare cu gratii invizibile... însă simțibile..."[5] Interesantă este percepția protagonistei asupra actului de părăsire a închisorii, moment ce pare a fi privit din perspectiva unui deținut eliberat după ispășirea pedepsei. O manieră foarte ciudată de a privi lucrurile, datorată traumelor instalate asupra sa în urma acestei experiențe limită trăită în primele luni de viață.

O altă consecință a suprimării libertăţii feminine o constituie faptul că aflate în detenţie, în închisori sau în lagăre de muncă, femeilor nu li se mai recunoaşte niciun drept, fiind astfel abuzate sexual de către cei aflați de partea puterii. Acest fapt are grave urmări: crearea unor puternice traume asupra victimelor, dar şi naşterea acestor numeroşi copii-deținuți nedoriţi. Dina Balș relatează de scene de o cruzime absurdă despre evenimentele la care a fost martoră în timpul detenției de drept comun, acuzată fiind de a fi ascuns niste bani de aur. În beciurile Miliției celulele femeilor și ale bărbaților erau ticsite cu hoți, criminali sau violatori, iar ușile erau veșnic deschise, femeile fiind expuse pericolului de a fi violate când mergeau spre toaleta aflată pe culoar "Dacă vreo neștiutoare pornea singură putea țipa cât o ținea gura căci nici un gardian nu și-ar fi dat silința să vadă ce se întâmplă și să sară în ajutor." Femeile erau astfel, supuse traumei violului colectiv, realizat uneori și de câte șase bărbați. Nu doar deținuții abuzau de femeile aflate în detenție, ci și gardienii.

În cel de-al doilea volum de memorii despre experiențele din anii petrecuți în lagăr, intitulat *Le ciel de la Kolyma*, Evghenia Semionova Ghinzburg, relatează despre o altă categorie de copii-deținuți, cei crescuți în interiorul lagărelor, înconjurați de zona de delimitare, asemeni condamnaților maturi. Născută în 1906, la Moscova, Evghenia Ghinzburg este profesoară la Universitatea din Kazan (Tatarstan). Este anchetată din 1935 și obligată să nu mai profeseze; în 7 februarie 1937 este arestată pentru activitate contrarevoluționară și constrânsă a plasa acuzația și asupra celor din jur. Refuză acest lucru și astfel vina rămâne doar asupra ei, în consecință este condamnată în august, același an, la zece ani de detenție într-o celulă de izolare și la încă cinci ani de privare de drepturi civice.

[4] Idem, p.167.
[5] Idem, p. 227.

BDD-A21762 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:54:37 UTC)

Schimbările de pe scena politică date de înlocuirea lui Iehov cu Beria o scot din celulă și o trimite la muncă forțată în lagărele de la Kolyma, în nord-estul Siberiei, unde va munci până la epuizare la tăierea arborilor sau în mină. Este salvată de sprijinul și înțelegerea unui medic care o va numi infirmieră într-o creșă de copii ce funcționează pentru copiii născuți în lagăr.

Copiii lagărului

Copiii lagărului nu erau asemeni celor de pe continent, așa cum precizează Evghenia Ghinzburg, nu aveau cum să fie astfel, pentru că nu se bucurau de afecțiune, libertate sau educație. Nu îi învăța nimeni să se comporte normal, să comunice sau să se joace; aspecte esențiale dezvoltării unui copil, fără de care acesta poate avea grave probleme comportamentale ulterior. Spre deosebire de copiii evrei care erau privați de orice șansă, copiii-deținuți în Gulag primeau de la sistem un acoperiș desupra capului, ca oricărui alt deținut, și hrană, necondiționată de muncă, ca în cazul adulților, ci adesea, de cât de cuminți erau în ziua respectivă. Infirmierele care îi îngrijeau erau doar două la treizeci de copii, cărora trebuiau să le facă mâncare, să îi schimbe, să îi spele, să îi hrănească; timpul era insuficient pentru a se ocupa de ei. Astfel, de multe ori, erau tratați cu brutalitate, având mâinile legate la spate și hrăniți atât de repede încât nu aveau timp să înghită, scuipau sau vomitau acea hrană prea fierbinte, erau apoi bătuți și, mai ales, nu își însușeau hrana și astfel mulți erau malnutriți. În *Gulagul o istorie*, Anne Applebaum redă mărturia Havei Volovich, una dintre puținele femei care se purta ca o mamă. Din păcate aceasta va ajunge să privească cu durere cum din cauza condițiilor din lagăr fetița ei slăbește vizibil, iar în final, moare: „(Infirmiera) Înfășca pe copilul care era cel mai aproape de ea, îi lega mâinile la spate cu un prosop și începea să-i bage pe gât terci fierbinte, lingură după lingură, fără să lase copilul să înghită, de parcă ar fi îndoptat un pui de curcă."[6] Iar la cei mărișori care se puteau hrăni singuri actul hrănirii era înfiorător privitorilor deoarece era asemănător cu cel al unor sălbatici al căror unic scop este supraviețuirea. Lagărele pentru copiii, unde a lucrat Evghenia Ghinzburg, erau înconjurate și ele de garduri de sârmă ghimpată, la fel ca cele pentru deținuții majori. Ele erau împărțite în trei categorii, fiind dedicate noilor-născuți, celor micuți, dar și celor bolnavi grav. Acești copii nu aveau nicio noțiune a realității, nu știau cum arată o casă sau un cățel, iar universul lor avea traste limite irelevante:

" - Ia uite, i-am spus lui Anastas, arătându-i căsuţa pe care o desenasem. Ce-i asta?

- *Baracă, a răspuns foarte limpede băieţelul. Din câteva linii de creion am desenat lângă casă o pisică. Dar nimeni nu a recunoscut animalul(...) Apoi am desenat un gard de ţară tradiţional în jurul casei.*
- *Şi asta ce-i ?*
- *Zona ! a strigat Vera încântată. "* [7]

Lipsa de afecțiune, incapacitatea de a dezvolta sentimente empatice, precum și imposibilitatea de a mânca de fiecare dată când le este foame o hrană bogată calitativ, fac din acești micuți niște ființe egoiste, care își strâng cu putere gamela și mânâcă într-o poziție ofensivă fiecare strop de mâncare primit, ajutându-se în acest scop, de bucăți de pâine cu care șterg gamela sau adesea de propria lor limbă pentru a linge cu fervoare totul. Modul în care sunt hrăniți sau în care ei înșiși se hrănesc reflectă o gravă instabilitate emoțională a acestor copii, problemă care îi va afecta și mai târziu printr-o stare de foame continuă. Este sugestiv în acest sens exemplul fetiței Ioanei Berindei, căreia după eliberarea din închisoare îi este mereu foame, iar modul în care mănâncă este atât de trist și de matur. În ochii fetiței, bunica,

[6] Anne Applebaum, *Gulagul o istorie*, traducere din engleză de Simona-Gabriela Vărzan și Vlad Octavian Palcu, București, Humanitas, 2011, p.339.
[7] Evguenia Guinzbourg, *Le ciel de la Kolyma*, traduit du russe par Geneviewe Johannet, Paris, Editions du Seuil, 1997, p. 13.

BDD-A21762 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:54:37 UTC)

Dina Balş, observă propria obsesie a mâncării şi durerea foametei, sentimente pe care ea însăşi le-a resimţit în timpul anilor de detenţie: "Cuminte şi tăcută, se aşeza şi rodea pâinea, cu aceeaşi foame neostoită."[8], dar pâine neagră, căci aşa se obişnuise încă din închisoare. Din disperarea de a recupera perioada de foamete îndurată alături de mama ei în închisoare, Ruxandra mănâncă orice: "Fetiţa şedea liniştită pe pat şi mesteca de zor, în mână ţinea o bucată mică de hârtie, dar corabia de pe abajurul lămpii aproape că dispăruse!"[9].

Un alt aspect extrem de grav identificat de Evghenia Guinzburg la copiii din lagăr este incapacitatea de a vorbi, de a gândi, de a crea conexiuni logice. Puţini sunt cei care vorbesc, deşi au aproximativ 4 ani, ei se împing şi urlă folosind sunete nearticulate, se muşcă sau se bat; acestea fiind formele lor de socializare. Pentru a putea vorbi au nevoie, nu doar de hrană şi adăpost, dar şi de stabilitate şi de fiinţe cu care să poată vorbi. Evghenia Ghinzburg încearcă să îi ajute, însă rezultatele muncii ei rămân aproape insesizabile din moment ce dintre toate infirmierele foarte puţine sunt interesate de situaţia acestor copii. Spre deosebire de aceştia, micuţa Ruxandra Berindei, crescută între zidurile închisorii, dar alături de fiinţe care o înconjoară cu multă simpatie şi încearcă să o ajute cât de puţin, începe să vorbească încă din primele luni de viaţă. Spre surprinderea tuturor, primul cuvânt rostit de ea este "tata".

Trăind într-un astfel de mediu dezumanizant cei mai mulţi copii dezvoltă încă de la vârste fragede un comportament violent, o violenţă gratuită aplicată celor din jur. Prin acest comportament încercând să îşi construiască un fel de zid în jurul trupurilor firave, un zid care să îi apere de rău.

Aspectul acestor copii era la fel de înfiorător ca şi comportamentul lor: plini de vânătăi, cu plăgi deschise, raşi în cap din cauza păduchilor, excesiv de slabi, trişti, murdari, îmbătrâniţi şi extrem de zdrenţuiţi. Evghenia Ghinzburg este înduioşată profund de chipurile lor triste şi îmbătrânite, o fetiţă de doar cinci luni avea un chip mumificat de foame şi durere, trupul ei fiind doar *„Un mic schelet acoperit de o piele uscată, ridată de om bătrân. Cât despre faţă (...) Era faţa unei persoane de 80 de ani, inteligentă, arogantă, ironică."*[10] La scurt timp fetiţa moare, iar ridurile dispar, redevenind bebeluş. Doar moartea le poate oferi decenţa de a fi copii, cu feţe senine şi neîncruntate de durere sau de atâtea lipsuri.

Între zidurile celulei sau între pereţii subţiri ai barăcii în care sunt închişi, acestor copii ai comunismului nu li se acordă nicio şansă la umanitate. Duc o viaţă paralelă celei normale, realitatea lor fiind una mult denaturată, de aici dificultatea de a vieţui normal după eliberare, deoarece faţă de un deţinut matur care se reîntoarce la o viaţă, relativ asemănătoare celei de dinainte, ei nu au conceptul de libertate sau de drepturi, şi ca urmare, nu ştiu cum să le folosească. Privindu-i pe aceşti copii, în umbra zidurilor stau supuse de atâta suferinţă câteva dintre mamele lor, multe au renunţat a mai purta grija acestor „corvezi" prin care au văzut doar o modalitate de a scăpa de munca grea din lagăr, pentru o scurtă perioadă, chiar dacă acest lucru însemna a suprima dreptul unei fiinţe la o viaţă normală încă de la naştere. De asemenea, o altă problemă majoră este cea a vieţuirii după "eliberarea" din lagăr şi a tristului statut de individ fără identitate. Deoarece funcţionarii Gulagului erau atât de indiferenţi şi de cruzi încât mulţi copii au fost despărţiţi pentru totdeauna de mamele lor. Acestea erau duse în alte lagăre de muncă, departe de ei, iar posibilitatea ca aceşti copii să fie înscrişi corect era minoră. În asemenea condiţii, în clipa eliberării, mamele nu îşi mai regăseau copiii.

Mame indiferente sau sfâşiate de durere şi copii îmbătrâniţi încă de la naştere, toate acestea sunt efectele unui regim inuman, ale cărui victime se luptă să renască dintre zidurile mute şi respingătoare. Abuzurile, neglijenţa, mizeria, foamea erau elemente definitorii nu doar

[8] Dina Balş, *Drumuri pustiite: memorii*, Bucureşti, Cartea Românească, 1993, p. 143.
[9] Ibidem.
[10] Evguenia Guinzbourg, *Le ciel de la Kolyma*, Paris, Editions du Seuil, 1980, p.19, în franceză: "Un petit squelette, enveloppé d'une peau ridée de vieillard. Quant au visage… (…) C'était un visage de quatre-vingts ans, intelligent, moqueur, ironique."

BDD-A21762 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:54:37 UTC)

pentru deținuții majori, ci și pentru cei minori, iar urmările acestui comportament distructiv venit din partea regimului comunist sunt majore: inadaptare, incapacitate de comunicare, dezvoltarea ulterioară a unor complexe și unor comportamente violente. Se constată, așadar, că zidurile celulelor, precum și gardurile de sârmă ghimpată au întristat profund chipurile a mii de copii crescuți la umbra lor în timpul regimului comunist din Europa de Est.

BIBLIOGRAFIE

Applebaum, Anne, *Gulagul o istorie*, traducere din engleză de Simona-Gabriela Vărzan și Vlad Octavian Palcu, București, Humanitas, 2011.

Betea, Lavinia, *Am făcut Jilava în pantofi de vară. Convorbiri cu Ioana Berindei*, București, Editura Compania, 2006.

Balș, Doina, *Drumuri pustiite: memorii*, București, Cartea Românească, 1993.

Courtois, Stéphane, Werth, Nicolas, Panné, Jean-Louis, Paczkowsk, Andrzej, Bartosek, Karel, Margolin, Jean-Louis, *Cartea neagră a comunismului. Crime, teroare, represiune*, cu colaborarea lui Rémi Kauffer, Pierre Rigoulot, Pascal Fontaine, Yves Santamaria și Sylvain Boulouque, București, Humanitas și Fundația Academia Civică, 1988.

Guinzbourg, Evguenia, *Le ciel de la Kolyma, Le vertige-Tome 2*, Paris, Editions du Seuil, 1980.

This work was cofinaced from the European Social Fund through Sectoral Operational Programme Human Resources Development 2007-2013, project number POSDRU/159/1.5/S/140863, Competitive Researchers in Europe in the Field of Humanities and Socio-Economic Sciences. A Multi-regional Research Network, sau Această lucrare a fost cofinanţată din Fondul Social European prin Programul Operaţional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, Cod Contract: POSDRU/159/1.5/S/140863, Cercetători competitivi pe plan european în domeniul ştiinţelor umaniste şi socio-economice. Rețea de cercetare multiregională (CCPE)

BDD-A21762 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:54:37 UTC)